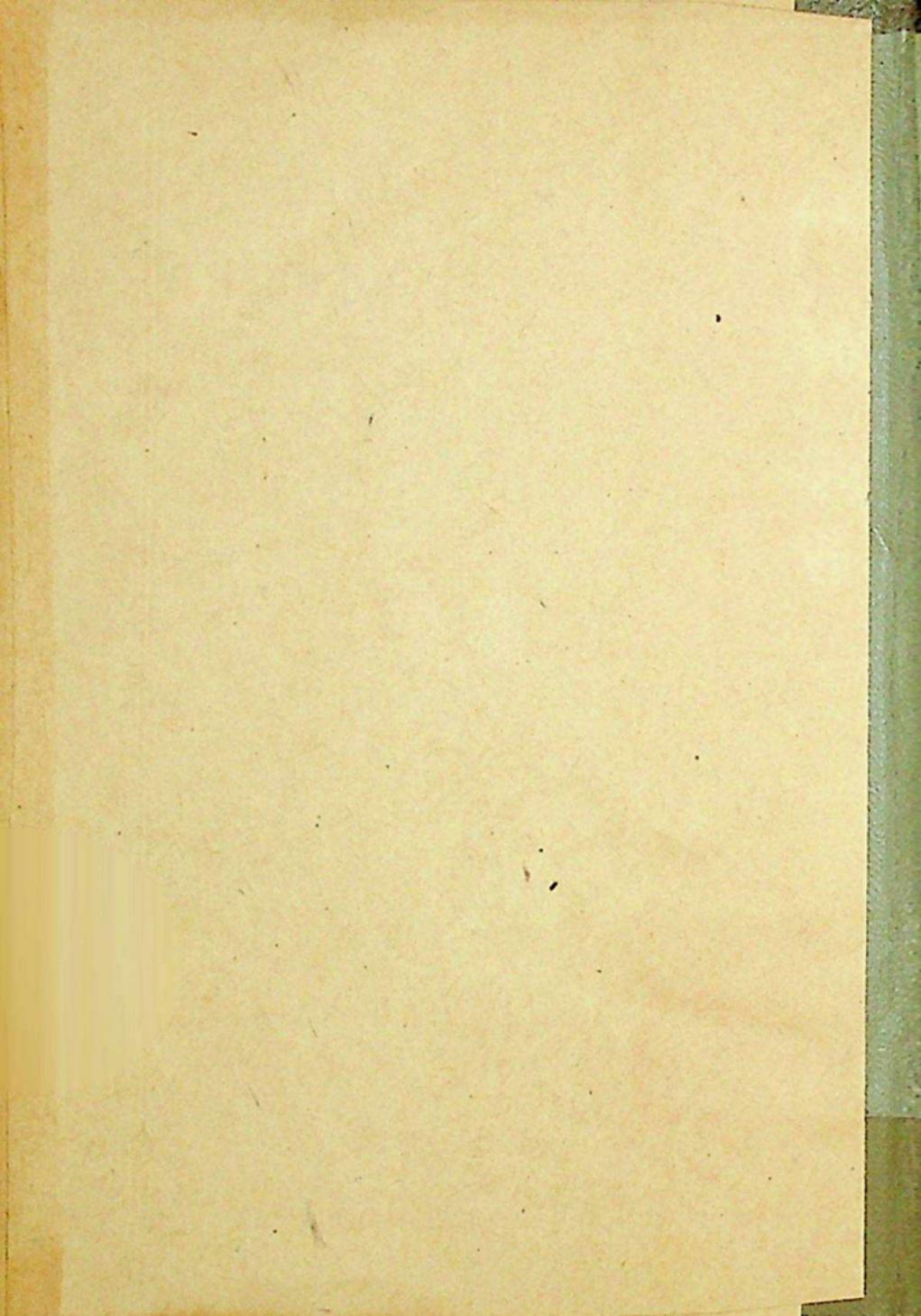
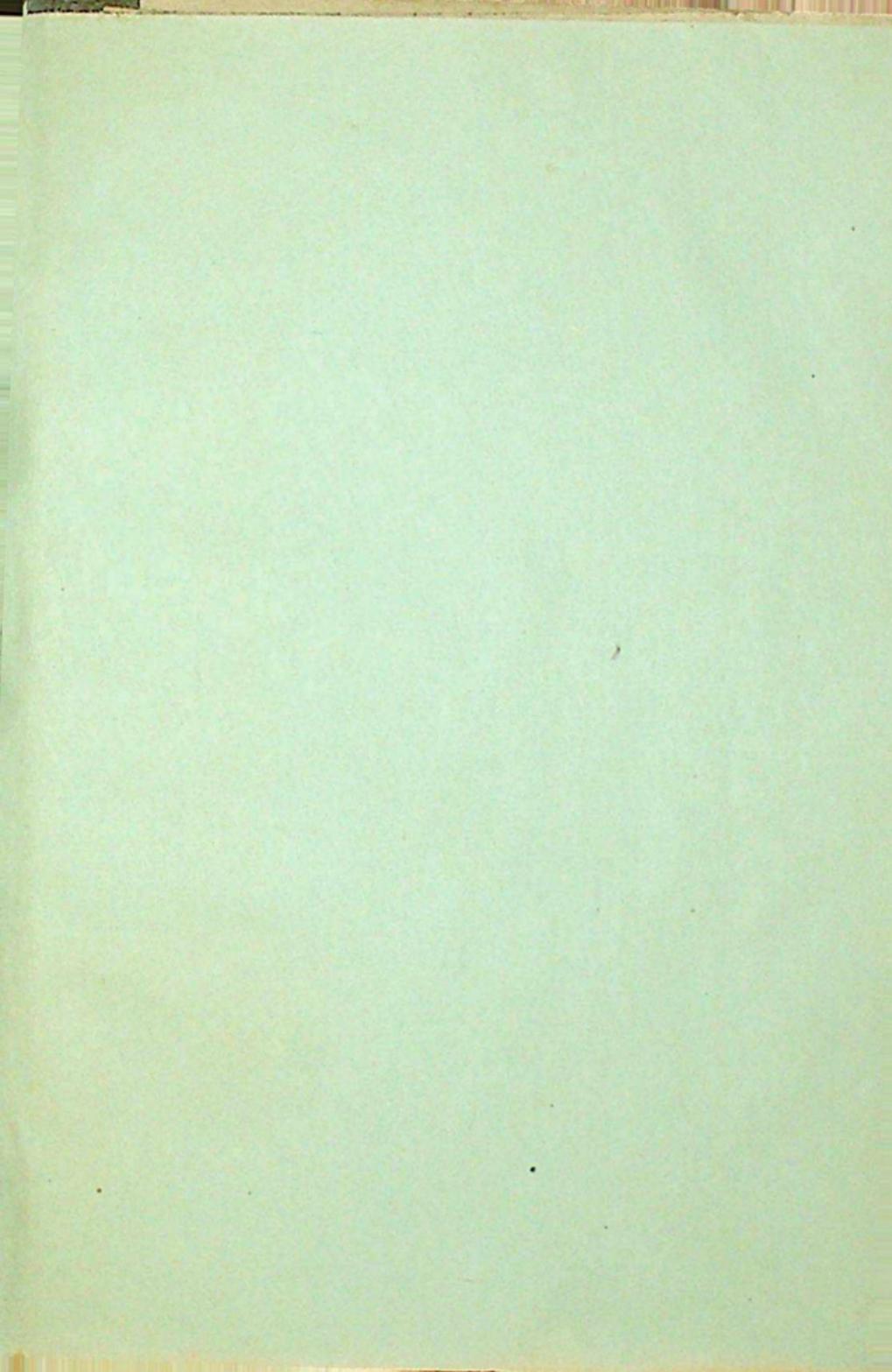

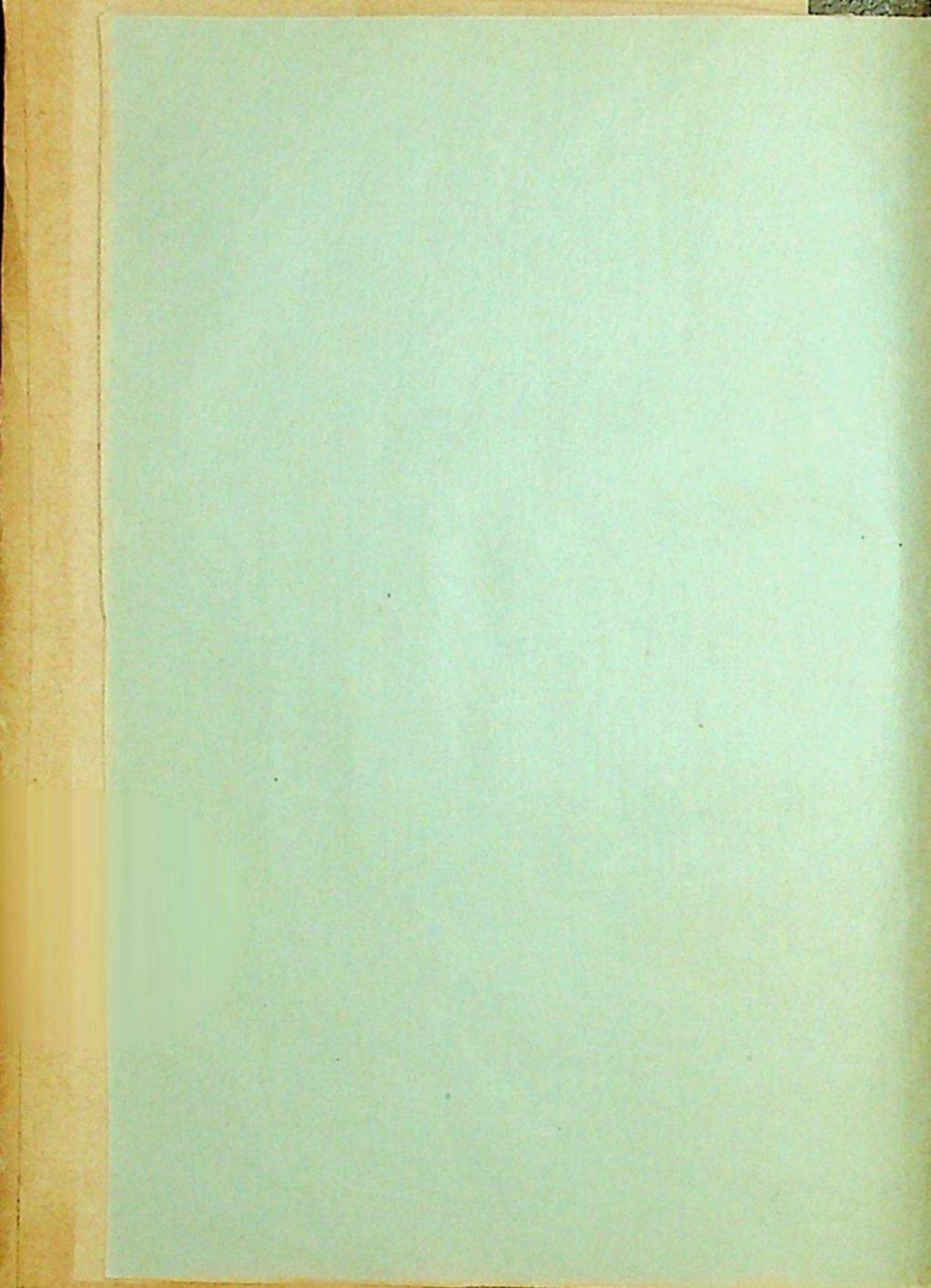
С (К21м)
Даван Г.
А.13
22024

Хулхач.

ЭЛСТ, 1935.

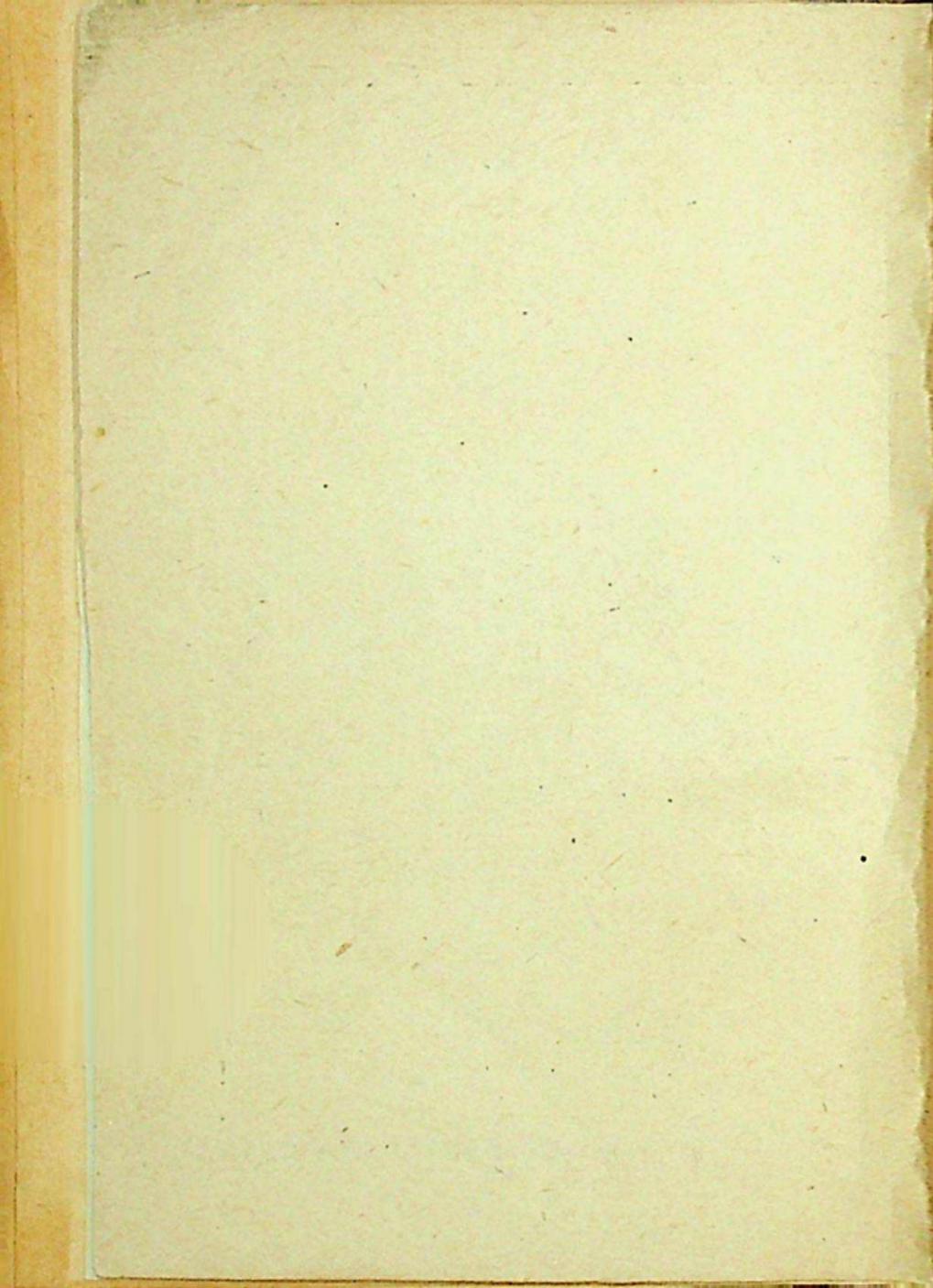

~~78~~ 2004
Delkən proletarmud negdtn!

Davan Hərə

XULXAÇ

Xalımgın GIZ
Elst — 1935 z.

Davan Hərə

X U L X A C

—22024 —

Хальмгин ГИЗ—Елст валхн
1935 зил.

im
ui
si
lu

is
o
x
u
n
g

N y r y g

‘Altn uurg ugahar
Altma elgədən yldz...
Önçn kymnə zovlñgig
Ölgəhəsn avn yzsñ
Önr ulsin irgər
Ösəd kyn bolsñ.‘.

(„Xulxaças“).

Kezənə, xarnhuhin nikt xar tosn teegt
grəd, xarçudin ətkn xar kəlsn, ənr ulan
n xojr, haşuta teegig uslz bəsn cagt—neg
m“, ik nertə „yyldvr“—xulxa bilə. Zərmq,
c, syvtə—„sən“ zalı—xulxaç bilə.

— Jahad?—gixlə.

„Asrxla—neg aah cusn, əgrxlə - neg atx
n“, Zəər uga tələdən „kyynə“ zəər tal
tlna. Xarnhu sə mordad „hanzhın ular“
ə, xulxaçın ərk-byln, elgn-sadn cadna.
xa kelhn — „amr“ kədilmiş. Orçlnd ongdan,
lə ədl amr kədilmiş, uga. Ter cag tiitn bilə,
əd çign kiitn zyrktə, kilyrxsn setklətə yrn, xurdn
dən unad xulxad harad morddg bəsn. Kelxd

zerdnъ - маşın, kөdlinşin xavta zer·zev,
xa - tezəlnъ.

Natk neg yydərn xulxa - ata bulaldlıh
„səəçyd“ xoorndan mejərklhnd neg erkn yy
bilə. Xojr nutg xoorndan cyygləz jilhld
„dərvd, torhd“ giz jilhldxd - aanan xu
manna avdg. Xulxan olz bajnur ordg, xul
nern zaluhar hardg.

Ter tələd çign xulxaç zalu „səənd“ to
gddg, nam xulxaç kyynəs „səəçyd“ - bajaç
əəcxədg bəəsmən.

* * *

Endr, şin teeg buslad, xuuçna avjas - ş
gəd - şin zirhl ceeklz jovx cagt - xulxan dyn
andn, mu jumn uga. Xulxaç kyn - kyynə
deerən, mana cagin xornt. Olna, əryn zəə
açasn kyn, sovetin, mana josna ulur təçə
manig darx setkltə dəəsnə elç, nam ter dəəs
vijnъ. Tednig josn avrlt, ərşəlt ugahar caazlı
Es tiigdg yydni uga. Uçr jungad gixlə ma
zəər - olna kyç-kəlsn, olna cusn, kəlsn xo
rarn zəəsn zəərig xulxalsn kyn - ter olra cu
şimzəx şigdəçlə ədl bolx mən. Uçr tiim de
rəs kezənə „səən“ zalu bolz jovsn - Xulxaç,
cagt dəəsn. Oda cagt es zalkursn kyn, ges

ezəx vəətxə, ger-mal zəəz, ymsxtə-zyyxtə,
lxətə-uxxta--elvg, səəxn zirhltəhər vəənə. Ter
agt—kezənə tiim, yydn uga bilə. Bajn uga-
hən dazrad, ətn ətən iddg metər, negnə-ne-
rən (bajn ugatəhən) idəd vəədg bilə. Ugatə
ynd kədlimşər əədən hardg arh uga, ter kə-
dlimşəs olsn kəlsnə gesndnə ərə tezək boldg,
silə. Oda tiim jovdl uga. Oda—oln josan edlz
onçta zirhl tosxz jovcxana. Oda kədlimşig am-
ar kex yydn-- maşin vəənə. Oda olna vəədl
edl bolz, uxan-setklənə ənr bolz—socializmd
ız jovna.

* * *

Ter xojr cagar kircz xulxaçın çirəg xə-
xle—tuuzd eldy bajn, senr-səəxn jovdl oln
arxmn. Tyyg tuuzin utxar ergylz, bilglz biçlhə
x gidg çinrtə tər. Kycl uga cagt vəəsn vəədl,
ycitə socializmin cagt yndsərn xyvrə josta.

Tiim xələcər Davan Hərən şin poem—
“Xulxaçig” umşcxax zəvtəvdn. Tiigdg uçrənə,
poemid xulxaçın kezənk yyldvr yzylgdnə.
er kezənə səənd toolgddg yyldvrig en cagin
vəədllə dyngcylxərn, umşaçnr amrxnar
poemin uçr-utxinə tənz çadxmn. Poemin erkn,
ol utxnpə xiiçna cagt xulxaç kyn „nertə“
əsig tuuzllhn.

Tyn deer ter utxlarn bərldylgdz,
kəvyg dəəç byrgd şovu buulbdg metər,
Sanz Erktnə bajnas kəegyl kəəxd tukrsn y
gdnə. Altma ənçn, əlnər „eməlin xojr v
əsəd“ ənr uxata, dyvvr zalı bolna. Ter dy
dlıhpı—xulxa. Xulxahar bijlərn ədl ənçn-e
uga—jadu ulsig catxk sanata:

«Bolv kəegylin olzig
Bi medəd xuvaxpı
Tarhn mərdig əəmgərn
Tarahad alz əgəd,
Ykyg dyyrn maxta
Yvlin sarin idştə,
Cuhar xansn, vajrta
Catxlı, byrn harx».

Tiigz Altma tolad bajn eznə sansig
cəx bolz əmn andharan əgç mordad, „kyyp
bajna—Orlman bijlənpı (Altamala) ədl adu
alad, aduhınpı kəəhəd evrənnpı nutgar orz i
kəd—zərimg baatr xulxaç ujn tərnə. Teg
Altma bijən gəmnnə:

«Təryn əşən ugahas
Təvləd xadgm jumbi?

Toşurxsı zyrknə şaxag
Tyygər harhdgm jumbi?
Kœrk nanla ədl
Kœvyn əmtə bolx.
Kyləz nasinъ ersn
Kögşn eeznъ vəəx.
Jahad orksm terv...
Xulxaç Alımtan xatu zyrkn zəəlrəd, kiitn
nydnəsnъ:

«Məndr bolsn nylmsn
Mərnə deld dusv...».

Poeminnъ baatr yzmzig (gerojig) tiigz uj-
z orkad, poetin vijnъ tyynlərn kyndsnъ setkl
ilm səəxn, nam kyunə uxag ujram...
«(Ter cagin agçmd
Teegin neg kədəd,
Xalıngin xar yrn
Xəlz jovsinъ yzləv)».

Teı kevər Altma urd sanz, omglz mordsn
ahan xəry cokz, şin uxa sanz, ezgə teegt
virdnə. Ter uxanъ negl nikt xar budn met
ogtəd, Altman alvn çeezd orl uga, halzu
zovana. Xulxag kez jadad, ulan əmən

„utxin ir deer“ avç harad, dangdz irəd sansn uxanasn — xulxahas cəkrxlə — neg tər. B yıldz harsn tərən zalun zərmg omgar kycə kəd tyyndən vaxtl uga, xərpən urd sansn nasn — xulxahas cəkrəhn ber gyn boln „xyvrlt.

Hol utxnpən boln kyclnpən tiim. Ter də bilglhnpə, kelnən xurc bolad janzta. Davan Hə en poemdən xalımgın dun, nam „zanhraçign avç, tednig səənər jasz orulz. Ternən mig ulm keerylnə. En ygər zərmsnpə „ja dun „Zanhr“ xojrar biçz, şin jumn uga“ giz sanxeldy xazhr bolxmn. Tiigz kelxər vəəx ug v Zug əmtnə evrə vijnpə harhsn tuuz tyykig, d ug, tednə janzig oızlz, tednig yndsərnə xyvrə jasad oızlz. Ter jovdlig ulm delgrylz, ulm e gzylxmn, tiigxlə mana socializmin iškustv ul jasrxmn giz kelxər vəənəv.

Davan Hərən tyryn biçsn poemnə evrə vijnpə bilglhnpə xaalhd vəətxə, nam man xalımgın literaturin xaalhd — ərgzlhnpə temdə bolx zəvtə. Uçr jungad gixlə, neg cəəknə urd cagt mand poem vəətxə, nam biçknə sti es giz jirin neg amr tərtə raskaz biçnə gi ik kyçr, „kycləş ugad“ toolgdz bili. Ti uxata oln kyn vəəcxələ. Ter uxan tuuzar

kgdla, ter uxag ulm balr bolhxd – en poem
n neg xure selm.

Minъ en axrxn cælhvrl ut poemin utx-
clig kevtнь negn kyrtlnь medylnә gidg xatu.
g yly tyunә dutu-dundinь, endy—xazhrinь
gtнь minъ endr өdr molzz biçxd kyçr. Ben
etlnь sәnъ ulm todrxarz, dutu-endynь ton-
yzgdxmn. Minihәr en poemd neg taas uga
ndl—„Onçxin Zirhlin“ tuskig xulxaç Almtad
ulz, neg utxta poemd — „xulxaçd“ dәkәd
utx orulz, xojr poemig xamdnь biçәd kerg
a bilә. Tyyginь umşaçnr umşad medcxәh,
rennъ uxahan bas kelcxәh.

En poemәrnь şinzlxlә, Davan' Hәrә josn-
n batlз iskәd, xojr koldәd zogsz orksn, cok-
unş (kiiss) uga deerәn harç orksn вәenә
medzәnәv. Tiigxlә Hәrәhәs „emәl“ uga,
eminnь dutu-endyhiń iltkz, өmәrәn өsx
ilhinь zaaz egxmn. Xojrdgç poemdәn tiigxlә,
ә ulm өsx.

Poemd yly gyynәr, mergnәr bilglsn hazr-
d вәenә. Ylgyrnъ poemin tөgslhnъ tiim.
gәr vi ygәn bas tөgsknәv...

«Xar nylmsn asxrad,
Xovdg setklig uslla.

Xəry nikter askrad,
Xorn bolz buslla.

Ənr teegm dyngəz
Ərgn cokc harna.
Əvdsn, uulbsn zovlñgig
Ərç dotran darna».

Haşun Daməin.

Els 1935 zil.

Kök tengsin kovəhəs
Kiitn ten kyrtl,
Axşin seryn hazras
Adgin bəərgydy davtl

Kəgşn buurlı Izləs
Kymən xuls kyrç,
Marltə zerlg kədəhəs
Mancin teltr tulz,

Xasg ergin eknəs
Xar manhd hatlad,
Xarvxs əndr şilmydəs
Xamrin belmyd kerçəd;

Ərgn teeg ziirəd
Əndr tolhasan bardmndg,
Kymni nydn kyrxər
Kəkrn sunad naladg

Kyzin ynrnъ kynknəd
Xamrin ynr tavldg,
Kyyktə marlnъ donhdad
Xavrin dyyrə avldg.

Sal'kn elə xojr
Seln şyyıldəd naddg,
Saamin zovlning şyysnd
Setklin kərng balvrdg.

Hazrin ezgo kiisnd
Hanc duun donhdad,
Haşudsn ujlhta ajsar
Hangin aharar əəmdg.

*
* *

Caasna mər mərdəd
Cagin jovdl sanulçkad,
Endr ədr tandan
En tuuzan nerədyv.

Tuulin bilg təgsəd
Tuuzin kemzən caarlv,
Enkr cagm, namag
Enyg biçtxə giv.

Cagin kelsn ygmydig
Caasn der bulhv,
Enyg orminъ xəəhəd
Ygin bilgt sulhv.

I.

Satxl, Borcxuda xotnd
 „Savxan Əmtə“ hazrt,
 Təlmzin Ətən byld
 Tərəd kyn bolz.

Kələn tatsn ekdn̄
 Kəndlñgin gem niilz,
 Kəgşn xurla emçn̄
 Kyrç jadad orkz.

Ugatə kyynə byl
 Uçrdg xotn̄ xətər,
 Uuhad bosad oðx
 Uux itxn̄ uga.

Kəgşrəd uga nasndan
 Kəkər Altımag ənçryyləd,
 Elkən devtəl ugahar
 Ekn̄ həəd harç.

Altı uurg ugahar
 Altıma əlgədən yldz,
 Arhsn ymsnlə oraldad
 Arhlgdz, harar asrgdz.

Өнчн кымнә zovlñigig
Өlgəhəsn avn yzsn,
Өнр ulsin irgər
Өsəd kyn bolsn.

Altma өsəd, belvsn
Avinnъ өөр ergəd,
Arv kyrsn nasnasn
Adu xəryldg bolv.

Məersn bolsn nasndan
Mərnə səərd dasla,
Avin xorma bərz
Aduna ard əslə.

Ter kevtəri jovx
Erk bolsn uga;
Terkə mərnə dərəd
Ecknъ çirgdz ykv.

Han teegin kədəd
Haşun nylymsən asxad,
Harnъ kəşyrəd ugad
Hancar şovahad yldv.

Tyynəs xooran Altma
Teeg ergz zargdad,
Tezəl gesnə tələ
Tend end tusad,

Kyçr zovlning nurn
Kyyşəd uga cogcarn,
Tavg, tolhanb xaturtl
Tavlad buslz bolv.

Altma en kevərn
Arvn nəəm kyrtlən,
Adg arhin harar
Asrgdz əmtn bolv.

Arvn nəəm kyrn
Avin dasxsn kədlimş,
Avgin setkl tuscn
Aduç bolz orv.

Satxlin „okn tengr“
Sanz bajna adund
Tooca kexdən xorz
Tolha taslz orv.

Arvn zilin ergcd
Adun dund izldv,
Xar modn eməlin
Xavc elətl suuv.

Agt, adun malin,
Azrh, gyn, mərdin,
Nəəmin çimq darz
Nərn şinz dasv.

Aduna idx вәәрн,
Azth tәvx unhn,
Una daax çidltәһинъ,
Urldand orx xurdinъ,
Cugtnъ zysn, toxmarnъ
Xurh darn şinzlx,
Xurdn, sәәxn ugag
Xurcar meddg bolv.

En oln medrld
Eznъ medz taasad,
Evinъ olzlx sanan
Enynd orz toolgdv.

Altman ik arhig
Adg zalu mednә,
Arvs әdl zөrgtә
Ata өгшгог sanna.

Ergn daxz işkrxlә
Eznәsn әәз xucdg,
Өмнән дәәс xarx
Өln gestә bargşng,

Erdm kycltә Altma
Eznә zakahar вәәх,
Omg kyctә çidlәs
Oranъ xorstl әәх

Үнән авн Sanz
Үкlyr çign ilgəx,
Tavńь bolad durlxla
Tamur çign uñhax.

Kii davxculm, xorn
Kiitn məstə Sivrt,
Kyrgn cevləd xajx
Kyçii çign vəəx.

Sanz—tur aduta,
Sanz—tuursn nertə,
Sanz—delvsn malta,
Sanz—delgrsn omgta.

Ken Sanzla çadx:
Ken es əəx?
Əmən es ərvlxnъ
Əlyk hazrt vəəx?..

* * *

Altma neg dəkz
„Adrgta şarin“ kəvəhər,
Asxni ydin dyngəd
Aduhan xərylz jovna.
Adrg - şarin çədrignig
Adun xazz idəd,
Arhul sarsaz deln
Amrar idşlz vənə.

End, aduna zaxd
Ekdəsn salz cuglrad
Tavad, zurhad unhn
Togləd naaç jovna.

Kyrn azrh corxahad
Kyzyhən səəxn sunhad,
Çikən əıgz xarvad
Çışkz doşsar incxəv.

Zirhl kevtə adusna,
Zigtə senr dunъ,
Zinəd eknd xadçkad
Zirlh kəəhəd odv.

Teegin hançxn zurgınъ—
Ter aduna vəədl,
Ajs bolz zinndgınъ—
Azrhiñ onc dun.

Unahin kyrngən çədrılz
Uudinъ harhad təvb,
Dovun taşud Altma
Dorgşan xələz suuv.

Zunin xalun narn
Zuuxin syydr xəəlhənə,
Ter xaluna kyçnd
Tolha digəd vənə.

Tengrin naa, torh şovud
Teegig duundan orulnja,
Zivrən cokn dyzlgdəd
Zirgn nisəd bənə.

Kəndlın deerin xolahur
Kək yyld zaagur,
„Han“ giz xəəkrəd
Hanc eelə nisnə.

Ter eelə şovun
Teegin sul yırı,
Kiidən suldan nisz
Kiitn aharar əəmnə.

Tolhadnъ uxan orxş,
Torhin dun --çikndnъ,
Tus deerən xələçkəd
Tolhahan ərçdən xajna.

En olna zurgig
Ergyln xələz suuhad,
Elvg vəədlin bajnd
Əvrz suusn cagtnъ:—

Xotn talas amta,
Xolas baranъ harn
Xojr mərtə kyn
Xurd lulz aaştnъ yzgdv.

Kyləz ednig tənəd,
Kyndtə kergrın—suuv,
Kyndlsn elçnırın darunı
Kycz irəd viuv.

Irəd vuuhad boszan
Altman mendinı surcxav,
Ilgəsn uçran urldn
Adhn vəəz kelcxəv:

„End ykrt jovtlıdn
Ezn Sanz təvb,
„Aduç kəvyn Altmad
Adhz kyrtn giv.

Uvşin Sanz jirdən
Uxa toolsn vədlətə,
Uurlad orkx gigəd
Uçrinı sursn ugavdn.

Xotnd irxlə adhz
Xojr mər toxulv:
„Yks giz jovad
Ydəs əmn kyrəd,

Altmag mərtəhinı sultxad
Aduhinı xojurn avtn,
Nama kely gigəd
Naaran irtxə gitn.

Adun dotras şyyhəd
Arhta xurdnинь untxa,
Alÿkinь şyyhəd avxan
Altma vijny medtxə.

Igz keləd, manig
llgəz naran mordulv,
Yks gigəd joy giz“
Ukrçnr keln suucxav.

„Narn bolsn Sanzta
Nanar juuhan kexmb?
Jahna gigəd cuxldsn,
Jamaran zərlg bolxmb?

Adund haru uga
Amr tavar jovata,
Eznd harhsn gem
Egl nand uga.

Ert mordad kyrç
Eznə yg songsnav,
Nərxn xurdn xarig
Nand bərxd nəkcln“.

Adug xəəkrz xurahad
Altma calman evkv,
Xorndahur xurd lulz harhad
Xard xajad tatad.

En xar mərndən
Emələn toxz mordv,
Eznə xot xələhəd
Erlzz gyylgəd odv.

Ykn gyydlinъ harhz
Ydin narnla urldv,
Xarin zola tata
Xotar orad irv.

Nogt şargad zirgəd
Noxas xucz şuugv,
Xələxlə əəsn nydər
Xotnd Sanz yzgdv.

Xoolan jasad iişkmnz
Xotn dundahar jovdgnad,
Xojr xancan şamlz
Xavtxdan haran dyrəd.

Gyn uxa uxalad
Gyzrmg kevər tovçlsn,
Əryn sən toolvran
Əmtnə tər xahlsn,

Sən zaluhin dyrtəhər
Sanz ezn jovdgnad,
Salık xavlın dyyvrədə
Saxlan jasad bəəv.

Altma Sanzin haza
Adhz irəd buuv,
Oda zarhan kyləz
Orz irəd suuv.

Xotn dundas Sanz
Xoolanı çanhur jascn,
Orz irəd zəmləd
Orn deerən suuv.

— „Altma mend jovnçı?
Adun tarhar bəəny?
Azrh, agt cuhar
Amuln byrn jovnu?

— „Ədstə burxdin zokalar
Əmtən çign mend!
Arhta tani sakusar
Adun çign byrn“.

— „Mən. Tiim bolx!..
Mini nernə uurar,
Xulxaç orhdul uga
Xəldz çadşgo bolx!

Nerm xold harla
Nanla kyn çadşgo,
Mana əmnəs bosz
Marha bulalduxar sedşgo“.

Sanz suusn gertən
Sanan ugahar kœrv,
Altma songsn suuz
Avxulsn uçrınъ kyləv.

— „Ne Altma harad
Xar mərən arxl!
Naaran xəry orad
Kergm mini songs“.

Altma harad, mərig
Adhz eməlinъ avad,
Xotna zaxd hasar
Xarig kelərnъ arxlv.

Kerg dogşn vəədlə
Kelxińъ kyləz adhv,
Xar uxanlarn gyvdldz
Xəry irəd suuv.

Halin kəvəd irz
Hanzdan hal kev,
Sangnahan xooran jaşkad
Sanz ekləd kelv:

— Altma çamag vii
Aduhan xərylhz bəlhəv,
Arvn jistəhəsç avn
Asrz xotiçnъ əgəv.

Keer aduhin xərylnəç,
Kesn açm dala,
Mini cahan setklər
Mangnaç tingr jova.

Ənr mini əlməhər
Əsəd kyn bolvç,
Ger mini vəsər
Gesnçńь catxln jovaç.

Sanad jirdən toocxny
Sakusnćńь bolxdan şaxuv,
Əmd mini kergəs
Əmən ərvlşgo zəvtəç.

Altma cogcin şamdhadan
Arh uxanćńь elvg,
Ata avad irx
Arvs ədl erdmətəç.

Cini arhd icəd
Cidəd orkx gigəd,
Əmgin berk tərig
Əmndćńь dalxkar vənəv.

Bosad naran suuhad
Bolhahad sənər songs,
Bolx dyngə giklə
Biçə çidlən ərvl“.

Өvrəd alı bolad
Өərdz irəd suuv,
Sana avad şuuikrçkad
Sanz carandnə kely:

— „Urd sar xooran
„Ulan ger“ selənd,
Ugta səçydin xurg
Bolsn jumn bilə.

Yr sarın arvnd
Yymz olar xurla,
Aldr ik nertə
Atan marhan bolla.

Ik—Cooxrin səçyd
Irz cuhar orlcla,
Məngər marha kez
Mərnə urlda kelə.

Səəhin ata xəəz
Səəçyd bəkmyd bosxcxala,
Satxl əəmgin nernəs
Bii çign biləv.

En ik marhand
Erktnə zəəsnə bilə,
Ygin mətkə getz
Yyrmyd dund sərxlə.

Oln ulsin nyryt
Omrxz bijn kellə,
Otgin col xaraz
Onc əmim holla.

Caa ungim duudz
Cadltan muuhm səklə,
Irsn nojna nyryt
Igz keləd tavlla:

«Əm xarsx zalug
Tengr es zajaz,
Əəmg zalx nojn
Tadnd es oldz,

Sanan uga tələdən
Satxl ner zyysn
Saxl urhsn baavhan
Sadn bolz tərsn.

Alta harx nutgin
Ardnъ xocrz yldsn,
Xaltr amta noxahas
Xatx xaral təvylsn

Zirhln̄ gidg urag
Zitxinъ zutaz bəəx,
Erx surxtn̄ nurşgo,
Eemtn̄ bytnər jovşgo,

Orçlñgin xoçrsn andn,
Otgin yldsn muu,
Sananъ xoosar delvsn
Satxl әәмг boldgt".

Igz keləd tatadz
Içəz bijdm derlkłə,
Өvdkyrtə xurc xəry
Əgç jadad zogslav.

En ygin eznъ
Erktnə Orlma bajn,
Ezln byyrlsn hazrnъ
Egç dorgsan wənə,

Xar mərig arxlad,
Xong kehəd mordic,
Altma zərz jovad
Aduhinъ kəthəd iric.

Taraz xahad xutxad,
Taslz kəhəd av!
Avgin әәмг otginnъ
Ata bulahad ir!

Zajan kyçtə sakusndan
Zalvrad endr xon!
Zaluhiñ xurdn sanahar
Zərəd manhdur mord!

Sanz igz keləd
Şirtz xələhəd suuv,
Ergylz Altman bəədl
Şinzlsn kev harv.

Zəvinə songsad tulad
Zəvərt tagçg bəəv.
Harhz sanahan keltlən
Hazr şırtəd suuv.

Eznə kelsn ygig
Ergyln gyyndnə uxalad,
Altma josndan tyyrçəd
Almacn uxahan türəhav.

«Kycəx kədilmşin çinrig
Kyç ugag jaaxv?
Ers xəryd kelxlə
Eznə omgig jaaxv?»

Ezgo kədəhin avt
En bajna zarcar,
Xər əəmgin zalusla
Xaldın jovz sərglcəd,

Ynn buru ugahas,
Yzləcəd uga ulsas,
(Ynynd sanəd toolxd)
Ykl jamaran gikv?»

Xəry əgtlən Altma
Xamg muuhan sanv
Xəəmnp, kəərk uxahən
Xəry cokad toolv:

«Xotna haza, dund
Narta ədrin viidnp,
Xaz bulahad kəəxd
Nand jumn viş.

Neg xoñ uls
Nanla jirdən çadşgo.
Alvn əmnəsm xahcvçn
Ardm nerm harx.

Bulahad avxan medzənəv,
Baglz tuuhad irxv,
Bolv tynəs oiznp
Batlz nand medgdxş...

Bolv kəgylin olzig
Bii medəd xuvaxnp,—
Tarah mərdig əəmgərn
Tarahad alz əgəd,

Ukyg dyyrn maxta
Yvlin sarin idştə,
Cuhar xansn, bajrta,
Catxln, byrn harx”.

Igz sanad suuna.
Əəmg catxk setklətə,
Inəv. Sananasn vajrta,
Odanas enyg sanv:
«Ergn daxz nyyhəd
Ezno tərlk səkdəg,
Elvg malin ard
Eemin xovcəv eldg,
Xaral haşun cogcta
Xalçxa arsn devltə
Gesndən dund xotta
Gerin ezn kyykd
Kəərks, cuhar, cuhar,
Kəəşn, zalu uga
Avad irsn adunas
Amnъ tosta catxln,
Altma aduçin sétklig
Arhinъ durdz magtad,
Asxni mərgyl cagt
Amni jərələn təvldəd,
Əəmg, xotn, tərlinъ
Əmn xotan olsn,
Bah viçkn uga
Bajrlz vəəxnpъ sangdv.

Altma tolhahan ərgəd
Arhul sanaldn şuukrv,
Ədstə burxnd mərgəd
Əmn andharan əgv:

— „Xotna zaxin xalcxad
Xar mərən arxluv,
Xarm zaka kycəz
Xərd mordxan uxaluv.

Ezn tani daalhvrt
Eldv səənər xanuv,
Erktn vəjna adug
Eldz kəəxən sanuv.

Otgin atag nekxər
Onc hancar mordad,
Oln səə ədrmydər
Orhn jovz kəəhəd,

Zergləd kycsn zaluslanı
Zelln tulz xaldad,
Zəəri i eldv çinrig
Zərgin kyçər xarsad,

Əəmg bykl vijinъ
Əməd hancar sərgəd,
Saadg xurdn xarar
Salhl uga eerəd,

Tollia hanc bołvçn
Toxm durdz xəəkrxv,
Too kycəd sərgvçn
Torhl uga taslxv.

Han—xalun, salıkn
Hazr xol bolvçn,
Hatlad kəəx adug
Harttn asrad əgsv.

Ygdən es kyrxnp
Yklin muuhar yksv,
Kyyni adgar tyrxnp
Kycl bolad əgsv.

Kəəhəd es irxnp
Kylg mərm darg,
Kəndln nəəmni çimgm
Kədə bolhar targ.

Ənçin Gymb ungar
Ərk tasrad xuursv,
Əlningin byrd kevtz
Ətn xorxad şimylsv.

Zug Sanz tanas
Zəvən kyrgn surxm,—
Kemr adug, mend
Kəəhəd irsn cagla,—

Әәмгин уга түрүднъ
Адг мөрнәснъ хәәрлтн
Ард вулинъ тезәз
Алад идтхә гитн.

Күүнә вайна адунлм?!.
Көөхәд ірхпъ бilm?!.
Көөрксин түргүпъ иklm?!.
Көлиң чидлнъ татулм?!.
Хәрпъ ен survrim
Хәry виçә cokit!
Хәәвр elvg әәмгтән
Хәәрн giz kyrtәhit!“

Altma igz kelәd
Adhs giz bosv,
Huuta mird burxnd
Hurv suuz мөргв.

Xazin мөргн utxig
Xazu вijәsn suhlv,
Urlan irz kerçtl
Utxin irinъ dolav.

Sanz talvaz вайрлв:
„Sәn, сурсңчпъ күсх,
Харм уга setklәr
Хәәрм mini elvx

Zug xonad manhdur
Torl uga mordiç,
Zərz kyrəd aduhinъ
Toxm taslad kəəhiç!
Əktm ter noxahas
Əşəhən lavlz avxпъ,
Kəgşn zygdg tolhahiçпъ
Kəldən mərgyldg bolxпъ,
Aştпъ, kişgo çamas
Atahan es bulaxinъ,
Avinъ nasan bolzz
Andharan eç batlsv"
Sanz kelz urndad
Arahan zuuz agsrv,
Sanaldad, cögcan sazad
Aixz nudrman segsrv.

* * *

(Sanzin setkld sansnъ
Keln deernъ uga,
Sansn dotrk uxahinъ
Ken meddgnъ uga
Əryн sən setklər
Əəmgin ata xəzəxij?
Əlb mekç uxan
Əmnə olz yzzəxij?)

Altma tyyginъ toolxs,
Atal bulax setkltә,
Әmnә onc arharn
Әemgәn catxk sanata.
Adu kөehәd devtәxәs
Arh nanъ ugal,
Atahar dәvrz evtәlhәs
Şaltig çign xәtәrl.
Zөv өgsн Sanzin
Zөrz mordx Altman,
Xojranъ uxan ongdan
Xoldan çign xarhşgo)

* * *

Xatsn şarnzna byrd
Xar mөrn tavlgdv,
Xudl Sanzin ygd
Xurc zyrkn avlgdv.
Gerin өөr xar mөrn
Gesәn tatz tavşv.
Biçkn nastа xarm zalu
Bijәn jasz beldv.
Xotna zaxd tydyxn
Hazrt oran jasulad,
Xold mordx Altma
Haza harç irәd,

Haran sunhəz tinihəd
Hanc oran temcəd,
Germydin xaran ugahar
Gedrgən irz kevtv.

Ora deerən şırtın
Oln oddud həxəd,
Orçlınğın kesg «burxdig»
Oda nərəd şinzləd,

Nydən ənyl ugahar
Nyl kilncinъ uxalad,
„Dola burxna“ jərəlig
Dola dəkz davtv.

Kəndlən ajulin kədləmş
Kəəx kyynə adug,
Kee miixn tootinъ
Kevtn vəəz şinzlv;

Teegin ezgo bulngd
Telylsn mərndən çirgdəd,
Məç bolhar salad
Minj jasn xumxarxij?

Aduhan kəəlhəd nekldn
Ardasın olar mordx,
Sul kəəx zalusin
Suinn tusna bolxkv?..

Әіль мөрнд кылгдәд
Әмдәр кел вәргдхиж?..
Әмтнә өшрсн ұлсас
Әемштә зовлн үзхиж?..
Хөвм төрын медгдхұш
Хөткім будн вyrкнә,
Бolv әәхәр sedgdxş—
Bolhamz batrsn zyrknә.
Әәмгін zaxas harad
Әl uga kyrxпъ,
Әмтнә алң byrdәhәd
Әмд көөhәd irxпъ,
Aduna tarhn мөрдиг
Alad uнhaz avx,
Tөmr xatu cagt
Tөrlm maxar cadx>
Uçrx zovlн, bajrig
Uxaln sana вәәtl,
Nөr cogcіпъ avlad
Nydinъ byrkәd вәәv...

* * *

Sarin өngtә gerld
Salыk xavlz untsn,
Altman нөөrlә bulaz
Akad zyydn orv:

„Altma saak kevtən
Aduhan xərylz jövtlnъ:
Agtin mərd nırgıldəd,
Aman anhaz tırlıdəd,
Dogşın duuhar azdlad,
Dor deerən xazlıdad,
Xonınad delz tuulıdad
Xot temcəd gyyçxəv.

Syylən ərgz buxldad
Syydrəsn yrgz xurdlv,
Kygdləd kyçər hərədldəd
Kyn duuhar xəəkrldv:

„Ezn Sanzin geryr
Erk şilinъ xazij:
Emng mana turuhar
Enynə əm taslij“

Igz keləd cuurdad
Incxəhəd şingşn gyyv,
Altma ən tusz
Ardnъ orz kəev.

Mərd gyylədəd, gerig
Mərgz irəd zogscxav,
Ergz uucan əgldəd
Eznə gerig kyçcxəv.

Terkə mərdin kəld
Term kyyrəd unv,
Termtə ger şirzənəd
Telz dorgşan nurv.

Bərətə gernə agçimd
Bərm vərmər tarv,
Bəərnə salxas urd
Bəəsn ulsan darv.

Sanz term dotras
Syr syimsən geesn,
Turuňla xarhad, şuursn
Tolhahan vərşn harv.

Sanzig yzz dogşdn
Salık darz incxəhəd,
Tarhn kyrı azrh
Taslz avad kəev.

Kycəd çavçad kiiskn
Kyzynəsnə zuuz sazv,
Del deerən segsrz
Deegsən avç şivb.

Tarad gernə byltəhən
Talxm taarm bolv,
Tavan xanhasn mərd
Tarz tuuləd gyycxəv.

Altma gent xələxlə
Ardnъ əəmgin uls,
Arhmz calman bərldsн
Adu kəəldsн yzgdv.
Tuuləd gyysn mərdig
Tus tustnъ bərldv,
Eznъ uga deerəs
Eldz xuvalhad avldv.
Halzn mərig hujdad
Harç zulsinъ eerəd,
Altma calman evksn
Adug bas bərlcəd,
Alad mərdin maxig
Arsn deernъ çiləldv,
Əmtəxn mərnə dalngar
Əəmgin germyd dyyrv.
Şulun aduhinъ evdn
Şuugz bajr uktv,
Zigtə şuugan dyrkləd
Zirhz bəəsn bolv>

*
* * *

Nəərin zirhld kəjrəd
Nydnən səkəd serxlə,
Tolha deernъ donhdz
Torh zirgəd bəəv.

Ik tengrin zax
Irg bijern şarlad,
Harx nar kyləz
Hazrla yyrlız nalav.

Seryn ahar kerçəd
Sergsn salıkn naadv,
Setkl enyndnъ taalgdad
Senr zirhl daladv.

(Mañhar cagin aharnъ
Maxmud ilz daarulna,
Mana teegin vəədlnъ
Mañxaz cokcan caarulna.

Ənr şovudnъ zirgdg,
Ərgn teegnъ sunədg,
Əryni hanc vəədlnъ
Ərçin zovln sergədg.

Teeg çamdan durtav,
Ter vəədlinъ duullav,
Teeg çamdan uurtav,
Ter cagtçnъ uulylav).

Altma bosad sunəxlə
Arnisn cogcın xanv,
Avgin səəhin zyydig
Alı bolz sanv.

Zyydni byrkg tuulig
Zyrkni sanahar tælv,
Өмнөн бәәх uulig
Өрчин setklөr dælv.

Xovcan ymsz bosad
Xot temcәd irn,
Sanzin gerin yydig
Sakad orz irv.

Xolin elç mordulk
Xot kehәd jasulsn
Xolan jasad Sanz
Xotna ulsla kyndzәz.

Xotna өvgd, zalus
Xuhar suuz, kyndzәcxәnә,
Orz irәd, Altma
Orna kөld suuv.

Altn deezin cәeg
Adhn harhz tәvcxәv,
Aah bolhnd kez
Adg bolhnd bәrylcxәv.

Agç dyyrn cәeg
Atxz bәrәd manxav,
Altman jovud tosz
Amlz Sanz jөrөv:

„Mərnə kəlin jovudnъ
Məngn xaalhar təvgdз,
Mərn deerk zaluhin
Məsn zyrknъ batrз,

Ter hazrin xoldan
Torl uga kyrç
Torç avx aduhan
Toohinъ olar kəəz,
Avgin sansn sanahan
Altn xaalliar kycəz,
Amha məltrl ugahar
Atahan kytic bulaz,
Kəndlıq ajul ugahar
Kəldən cugtnъ mərgylz,
Kəegylin azrh aduhan
Kəəhəd irx boltxa!»

Nojn zerg ərşəz
Nomin josar kyctxə!
Sanzin jərəl şinz
Sansn yylnъ byttxə!

Xolin hazrtan beldz
Xotan uuhad toxrv,
Arxlata xar mərig
Avç irəd toxv.

Xajad ymsksn xazarig
Xavlz avad araldv,
Xazarin təmr uudig
Xamxlz kemləd sanaldv.

Kələrn hazr çavçad
Kyyçəd orkxar sedv,
Kəndln ik jovdld
Kəlgn bolxan medv.

Kəgşn buurl əvgn
Kəvyn Altmag tatad,
Dalna məngər belglz
Daalhz ygən kelv:

„Əmd jovad, bajrta ir,
Əmən saglz ərvl,
Əmtənə kelsn uxana
Əlykiń ynn bolhnaç?“

Selvginń songsad Altma
Setkl uxandnń xanv,
Çik şırtń xələz
Çilgr uxandnń bajrlv.

Oln xursn ulsla
Orz mendləd harv,
Xazarin zolahan evkəd
Xar deerən mordv.

Xarin amig tata
Xotig zəv ergəd,
Xərgəz xursn ulslarn
Xəəkrəz mendləd odv.

||.

Yrsn noosna əngtə
Yyld cuvz xurdlna,
Xalımgın teegin səəg
Xarnhu avlz atxna.

Yyldin col zaagur
Yrgsn sar şahaçkad,
Ərə cogcan yzyləd
Əəsn vəədlər bultna.

Yyln ulm davxcv,
Yzgddg sar bultv,
Çingdəd tengr xarlad
Çidlən harhz vəənə.

Tengrt, orçlıñ dotrny
Ajul bolzax vədlətə,
Tesləd, samçad orkxar
Azdlz vəəx dyrtə.

Tengrin halzu vəədlig
Teegin salıkn daxna,
Elkən tevrz şuukrad
Egznnz uuləd vəənə.

Tas tanhx xarnhu
Tavn xurhn yzgdxş
Ajul salıkn xurlhz
Arniz yyld cuglulna.

Nigt yyld baglrz
Nirgz orçln dogdlad
Kymn əäm əngtə
Kyçr bəədl harv.

Akad xarnhu səvi!?.
Ajul bolsn salıkm!?.
Azdlz bəəx orçlqvg!?.
Adrz bəəx cagv!?.

Halzursn orçlqgin avt
Haza keer hancar,
Kyn jovad jovxd
Kyçr jumn ginəl.

Hazr, tengr dogdlna,
Hacsn salıkn halzurna,
Zydnd orm baxta,
Zyrkn xahrm əmşgtə.

Xarnhud, en səod
Xaalh uga bytyhər,
Xar mərtə zalu
Xatrz sovsad jovna.

Xar laaňk bişmydig
Xancıń şamlad ymsz,
Xatxımr xar maxlag
Xaçr darad coxdz.

Cokarta xalımg hanzig
Barun arandan zuuhad,
Coong kék utag
Balh, balhar harhad,
Dogşn xar nydərn
Xarnhu ahar şirtəd,
Xar mərnə amrarnı
Xatrn, sajglad jovna.

Zandı eməlin hanzhd
Kilhsı arhimz delsnə,
Zalu bijıń dald
Kiitn şornıç gilvknə.

Tohstı bołsı xarnı
Tolhaharn naaç ələvlnə,
Ata kəəsn zalunı
Ajsluln duulz adrna.

Kəəgtsı xarlıhu səed,
Kəndlın gin ezgo hazrt,
Altma xatrad jovna,
Arhul yrvz duulna.

Agtin tarhn mərdig
Aduharnı xuraz kəəhəd,
Ardan mər harhşgohar
Avzin ulahar dəvryləd,

Erktn əəmgin viidnı
En səədən kyrəd
Elvg hurvn xongt
Zogsl uga kəəhəd,

Dərvdgç xongin əryhər
Dələn cagin manharla,
Evrə əəmgin zaxar
Irı sanata jovna.

„Xər hazrin əəmgəs
Xərədər mərd kəəhəd,
Əmtn xətər cagt
Əəmgən maxar catxad,

Əsr sən zaluhim
Əmtn tər kex,
Xəərtə zalu giz
Xərd nerm harx

Tolha cogc bijm
Toxm dudulz kelgdx,
Torhd, Dərvd ugad
Toomsr mini elvx.

Igz sanad xulxaç
Inəz tingr jovna,
Ik xol hazrt
En kevər xatrv.

Urtk kevtən salıkn
Uurlad şukşn şuukrna,
Saak avgar yyld
Sar xalxlz xarnhurna.

Sar xulxaçd kergo,—
Sansn yylñv bytxm,
Mordad harsn tərnv
Mən byrnər kycxm.

Xulxaç vuuhad giigrəd
Xuvç—xunran jasv,
Xarin oln taturig
Xavsndn şigdtl tatv.

Gesən tatsn xar
Gyyxən sanz tiirv,
Uudbəvrən harhz jovidgnad
Uudan kemlz nitkrv.

Buuhan vərəd xələz
Buusn zalı mordv,
Bolzgnv əərdsn xulxaç
Bosn işklz xatrv.

Adhz jovad, dotran
Avx arhan uxalv,
Aduna xonx bərig
Altma dotran sanv:
Erktnə hazrin zax
En şar carn,
Orlma bajna vyugərńy
Orad irz joyx.

Adun xama xonxınъ
Altma medx setklı̄
Keer bəəx adug
Kyrç yzx sanata
Udl uga, xar mərn
Usxz çıkən solvad,
Uudan kəmlı̄ tatulz
Usna xudgur dəvrylv.

Xudgin xotxrt əkəz
Xustg şatahad xələv,
Xudgin amar cuvsn
Xudrh mərinъ xazlv.

Adun en xudgas
Asxni usan uuhad,
Doran mərən nuhln
Dorgşan amta harç.

Xojr mərtə aduç
Xudrhdn̄ orad tuuz,
Xoşlad keer xonxar
Xold harad oç.

Aduç kyyne uxahar
Altma sanz tovçlv,
Aduna xonx vərig
Aldş ugahar medv;
Dogşn salıkn̄d yryvdəd
Dorgşan yzgyr harsn,
„Kyykn̄e xojr kəkn̄“
Kyrç xonsn bolx.

Enynd daxsn aduçnr
Eerdg arhn̄ uga,
En hazr kyrtln̄
Ergn daxk zəvtə.

„Kyykn̄e xojr kəkn̄“
Kytc tavn duunad,
Unul es əgm
Ulata xotxr boldg.

Dotran sanz enygər,
Dorgşlz gyylgəd harv,
Kyrç orad tasln
Kəəxən sanz batlv.

Orx cag eərdv
Hazr xol biş,
Omg zərg eədlv
Hacan çign daxv.

Xazaran nuhlz bərəd
Xaturn dogşdad jovb,
Xurdn xar mərnə
Xojr hardulz buxv.

Xarnhud eñkr kylg
Xojr çikən soləvad,
Urlad tolhahan nuhlad
Usxz hərədəd jovv.

Igz zəvərt xurd lulad
İşklz əkəhəd xələxlə,
Xarnhud aduna baran
Xarlz yzgdəd bəəv.

Xotxrta uland adun
Xurlhad saləknd delscn
Xojr aduç eerəd
Xamz bəəsnə yzgdv.

Bul uga gyylgəd
Suudl xormahān jasn
Byrgt əlgətə bñuhan
Suh tata d avv.

Oln sudl xotxrig
Olz hərədəd odv,
Omgta şyryn gyydlər
Orad odxnъ medgdv.

Xarig elkərnъ cokxla
Xaz tiirəd vixv,
Xojr xaçkad, xəəkrəd
Xotxr dəvrəd orv.

Xarnhud buuhin hal
Xahrz tarad cəklv,
Xahrad harsn duunъ
Xah taşad odv.

Budta xarnhud dasad
Buuhin duund batrsn,
Xarn mərn, duunas
Xavtaz elkdəd gyvv.

Arh medrltə Altma
Adun dundahur durdlulad,
Avad zulsn kylgin
Aminъ taç nuhlad,

Xəəkrəd olngan cokad
Kurdn xarin şyryhər,
Xutxad budahinъ ergyləd
Xurlhulz taslad kœv.

Xurdn mərnə omgar
Xudrž baglad kəəxlə,
Xurvç bolz xuragdad
Xurlhz delsəd jovb.

Dovtln mərdin toosn
Budnħrž xarnhud yzgdnə,
Dogşn salknd yləgdəd
Budn bolz xocrna.

Kək xuzrin zultrhig
Kəəz xazad id̄lsn,
Kədəhin kək əvsnd
Kəlvrž bosad izldsn,

Darcg bolsn əvsər
Daln dəvyrən dyyrgsn,
Tunħln kək teegər
Tuulz buxad əscxəsn;

Agtin emng gyyd,
Arvad nasta azrhs,
Tavar xurdn mərd
Tarhn bəəsd yrəs,

Xarm səəxn tolhasan
Xaa doran xajldad,
Saadg bolsn syyldən
Salknd məç şyryləd,

En oln mərd
Evtə xulxaçın kəevrt,
Bara barahan daxz
Baglız xurdlad jovcxav.

Elvg arvad duunad
En kevər kəəhəd,
Emng tootinъ şilvrdəd
Eldz jovsn cagt,

Xar yyld xəəlz
Xarnhu səə gegərəd,
Ərgn teegin nurhar
Ədrin gegən unad,

Asxni bultsn torh
Ədən harç zirhəd,
Ahar akrmədz serycəd
Ər şarlad bəəv.

Kəgylin mərdig togtnulz
Kəlsin xagsaz amraxar,
Tavńy kycsn xaran
Tatađ sana avxulv.

Cacmdz xurdar kəegdsn
Catxln gestə adun,
Arhz dogşar muursndan
Arhul cuvz jovidnvv.

Xərin xulxaç buuhad
Xar mərən səəv,
Tiigən iigən işkimz
Təmk tatađ jovdṇıv.

Untsn vijinъ seryləd
Ujdl uga dəvrsn,
Ugta xulxaçın omgar
Uxahinъ avç orsn.

Xəəkrəd urahan duudad
Xahad budn bolhad,
Zəv buru ugahar
Zərz taslad kəəsn,

Manahin xojr aduç
Maxlahan aldn zułsndnъ,
Mana zalu omrxz
Mangna tingr jovna.

Məngn emələn səvəd
Mərnənъ kəls xagsav,
Sangna delinъ samlad
Salık əryləd zogsav

Xar mərn şuukrad
Xazarin uudan kemlv,
Xojr çikən xəəçləd
Xold xarvad bəəv.

Kök carngin dundurt
Köl cogcan amraz,
Kögylin muursn agt
Kendlıñ baglrad zogsv.

Өryn dyyrn narn
Өödlz davşad yzgdv,
Өngdnı, hazrin betkd
Өvsnə çig gilvkv.

Elvg tengr manxahad
En өryni manhart
Es medsn dyrtəhər
Engdən kəkrz unərtv.

(Xalımgın teegin ahud
Xaja, xajad boldg,
Xavrin өrynə bədlig
Xarhcž tadn şinzzlt?)

Bəədlinь sənər xələlt,
Bərcinь sətr meddvt?
Өryn ətkn manharin
Өvərcinь tadn yzlt?)

Ekəsn salz təərəd
En agtd orsn,
Namç bolsn unhn
Nərər taç incxəv.

Unhna nərxn dun,
Unərtsn əryni bəədl,
Totxad zogscn agt
Tolhaharn naadsn mərd,
Elvg oln bəədl
En xamg negdəd,
Ahu ik teegin
Ajs bolz dyyrv

Gentki buuhin dun
Xahrsn kevtə harv,
Sumń ahar kerçəd
Şuukrad duulad odv.

Xulxaç gyyz bosad
Xar deerən mordad,
Ar yzg talan
Adhn joyz xələxle;
Xojr mərtə aduç
Xudrhidnъ orad orksn,
Xurdn mərdin şyryhər
Xurd lulz aaşsnъ yzgdv.

Ədn xurdn xardan
Əsrz mordad harv,
Əlñgər tarsn adug
Ərdz adhad xurav.

Xəəkrəd oln cokad
Xamz cuqtıń eerəd,
Urtk kevtən xulxaç
Usxz toglylad kəəv.

Saak kevtən mərd
Saadgln eəhəz gyycxəv,
Salıkn dərldsn kevtə
Saamnz avad serzənv.

Adug xurdndıń orulçkad
Avç zulsn xarınń
Aminń taç zogsan,
Ardan ergn xələxlə,

Buru aminń avad
Buuhan kəndlın dyrldəd,
Əndr kec kəmləd
Əərdəd irsnń yzgdv.

Kəndlın yyrsn buuhan
Kəvcg deerən dənnəd,
Kəəz jovsn aduçnrig
Kəşn tulad sərgv.

Ənds, ənds şahahad
Ərgn dornń cokulad,
Xurdn xarin omgar
Xəəkrn jovz tulxla,

Xojr aduç totxn
Xomnlz avad xav,
Xooma syrdsn bədłər
Xotxr kedəd jovb.

Buuhin dun tarladad
Ahar taglad dyryv,
Buułbgsn sumd dovtlad
Akrmndz avad gyyv.

Egznəd uuləd odćkad
End, tend cokna
Elvg hazrin toosig
Ek kez cacna

Xərin xulxaç kəergdəd
Xaran jasz beldv,
Xojra vijurń dəvrəd
Xax durń kyrv.

Arnzl bolsn xarin
Aminъ taç əəlhəd,
Aduna xojr vijər
Arhinъ olz dovtlad:

„Zil nas zokasn
Žirhlı̄ gidg urata,
Kydr kzytə halznta
Kyykn nojna alvt,

Sanad zərsnъ kycdg
Satxl gidg əəmgtə,
Sadъ-bodъ burxdin
Sakad əgsn toxmta,

Xəəkrəd əklə kəordg,
Xaha vəətl dəvrdg,
Xarnlıu səəhin viidnъ
Xotn bijyrnъ ordg,

Otg ezlsn zəəsnü
Ovşin Sanzin aduç,
Aldlgo xajdg
Təvl uga tatdg

Zajaçın zokahad əgsn
Zalu xurdn xarta,
Ənçin Gymb ungin
Ətən nərxn xarv“

Igz kelz xəəkrəd
Xaran hujdad orv,
Itkltə xurdn mərərn
Xojra bijyrnъ zərv.

Kylg mərnə şyrynd
Kyrn toosn xadna,
Kyçtə zaluhin zərgd
Kymni şyryn xə:nə.

Dogşn xar tatulad
Doran buxz hərədnə,
Dyyvrdsn zalı xəəkrəd
Dovtlad, dovtlad orna.

Aldulx sanata aduçnrin
Aminъ avç kəndlhnəd,
Adun, aduçnr xorndahar
Adrз dovtlad vəəv.

Eznə jałçnr, aduçnr
Ergz, daxz xaldv,
Ulan əmən martn
Ulm eərdəd jovb.

Nyddyd ikdz şirtəd
Nyyltə xulxaçur orz,
Əind birmiń duudz
Əəxən martad orkz.

„Adug kevtń kəəx
Akad uxata xulxaçv?
Yklim bidn xəəx
Ynń şulm birmidv?

Ezn ugalkas əmn
Ert negndən orij!
En aduhan endr
Enynəs aldulz avij!“

En xojr aduçnr
Evra əmən martz,
Endr ədr şuudtan
Eznə omgınъ sanz.

Koerksin zovln, xələhit!?.
Koeldz joyxinъ yzit,
Əmən ək setkl
Əəsn cirəhinъ sanit?!.

Arh, əmən xolvz
Aduhinъ avx setklətə,
Ukəd, tarad givçn
Ynnən kyrx toolvrta.

Buuləd nisəd odsn
Buuhin sumidas əəxş,
Xojrahinъ tulz sərgsn
Xulxaç zaluhas xorxş.

Altma taç zogsad,
Aduçnrin ik zərgt.
Aln bolz xələz
Ardan totxad bəəv.

Urnydad joyx setkldnъ
Uurnъ kyrç agsrv,
Xarasn hərədz vuuhad
Xantrn səəhəd orkv.

Doran sun tusn
Dovu elkdž kevtv,
Xaz tusx setklər
Xalxdž şahəhad avb.

Şahan xahad, sumn
Şuukrz giinəd odv,
Agçmd buuhin utan
Ahar byrkəd okv.

Xasn sumn xurdlz
Xarhm təv boiv,
Ədn giign cogcarn
Ərçər orad harv.

Aduç xəəkrəd uulən
Als avç kiisv,
Mərnə del tevrz
Kəgşn eezən duudv.

Xar cusna bulg
Xaz holhalad harv,
Tyryñ jovsn nəkdən
Tyymr bolhad budv.

Amn ygər xəəkrz
Aldz mərnəsn unv,
Avinъ nasan xarahad
Əmniъ harad odv.

Xərin zərgətə xulxaçla
Xəldz çidlń kyrşgo,
Xar mərnən gyydlig
Xojr vijń kycşgo.

Əşrəd kəəldsn aduç
Əərk nəkdən alulv,
Arh ugahan xaraz
Aman tatađ xərv.

Məsn zyrkn̄ batrad
„Mərgyl burxń səksn“,
Xulxaç dotran inəhəd
Mərdən kəəhəd harv:

„Xojr kiçg vəətxə
Xotn viiçn̄ irtxə,
Cuhar kycldz, degc
Xarla, nanla xarhtxa

Ezgo kəndln teegt
Erm cogcar medlctxə,
Erktı əəmg boldgarn
Ergəd bysləd avtxa,

Xar mərnə gyydl
Xərəd uga bolxń,
Xəəkrəd ordg zyrkm
Xatı kevtən vəəhxń,

Səət ədrin turşart
Sərgildn bəəz xaldxv,
Ulan holan tasrtl
Uradn bəəz medxv.

Nanla tesəd xaldx
Nasntn bolad uga,
Kəəhəd harsim aldulx
Kişg urhad uga.

Əətən nərxn xarig
Endrəs xooran medtn,
End Erktn əmgərn
Eldv nerin keltn“

Hazr xol, teegt
Hancar xulxaç kəərv,
Şeemg bişmyd yyıldəd
Şidərərn tasrad jovb,

(Urtk cagla dyncyləd
Umşaçnr biistn sanit!
Ugta xulxaçın nern
Urdnı jamaran bilə?

Hazr xol nutgas
Hatlız jovad kəədg,
Hundl xarman martad
Huçad, dəçədər tuudg,

Xolin hazras kœhəd
Xotn vijlənъ xaldad,
Xong, ədrmydər jovx
Xovrl boldg vily.

Ner xəhəd dovtldg
Nezəd xoşadınъ məltldg,
Nekəd irsnlənъ xalddg,
Negzəd harhsnlənъ əşrdg.

Zəsngin setkl kycəx,
Zaluhin ner harhx,—
Keln əmtnə əvərcənъ
Kezənə tiim vəəz).

Oda en Altma
Otgin xolas kœsndən,
Oln əmn vijəsnъ
Orad bulahad avsndan.

Xəvən sanad inəhəd,
Xəətkən sanad bajrlad,
Xar deerən syzldəd
Xuzilds gigəd jovna.

Algdsn aduçin xœvig
Altma sanz jovxş,
Artk kœlgən ulsin
Arh medxər sedxş.

Zer-zev bişlm
Zeng cogcta ülslim,
Xojr kymni tələ
Xojr cogc yrdm.

Avad odsn adug
Aldulxar keəldz jovad,
Əryñ baaxn aduç
Əmərn şordad oddmb?

Juundnъ zuun्यрад jovsmъ?
Jungad şunz kəəsmъ?
Egl əmnə ynnəs
Eznə uurəs dogsmъ?

Altma, aduna tələ
Aduçig jungad xasmb?
Alad orkl ugahar
Avad harxla jahdmъ?

Uçr jund vəəxmb?
Umşaç mini kelxniçnъ,
Keer yksn aduç
Kenə tələ jovsmъ?)

Ynn terçnъ, digtə,
Ykl kergo vəəz,
Eznə zaka kycəxnъ
Ednə zovlnъ vəəz.

Hazrin ezgo kəndəd
Hanc əmən əgəd,
Kəvyn cogc kəlvrn
Kəgşən eezən əncryləd,

Kex kergən kycəz
Keln bolmar jovad,
Kemr irxlə eznəsn
Kerldylş uga bolxń,

Ykəd tarad odvçń
Yrsn ulan əmń
Ken jalıçd bolvçń
Kerg uga vəəz.

... Kəndlın xuzr dundahur
Kəgylin mərd cuvad,
Kək jalma tolhag
Kəəz xazad jovna.

Xamr taşrlad narn
Syyrix cagnń bolv,
Xaladg avgan avad
Syl gerlən əgv.

„Noxan xatrl“ cag
Noosrn tunad unərtv,
Noosna kilhs kəndəhəd
Nomhn salıkn kədlv.

Asxni serynd, var mərn
Amhahan sajaldz şuukrad,
Aduna ard yrvz
Amr sajglad jovb.

Cegəxn asxni aharig
Ceezərn dyyrgz xavlad,
Təgrg xar nydərn
Teeg xarvz xaruldad,

En sən zalu
Eməl deerən tançlad,
Xolin hazrt yydəd
Xolan jasz duulv:

„Serk zoota, zerd mini
Setkl daxsn. jovdnıta,
Senr uxata yr mini
Selvg əgm toolvrta,

Zadlad şuursn şuurhig
Ərn jovxar sedij,
Zaluhin cahan setklər
Əngrn jovz medij!

Uuldnı urhsn, zandn bura
Saləkihən daxz nəəxlıñə,
Usndnı suusn nuhsn şovun
Sanahan kelz donhdna.

Codta kiitn yıld,
Nekn hancar mordiç,
Cogcin zovx zovlnd
Nerən biçə geehiç!

Uçrsn zovln oln giz
Uxahan biçə davtul,
Ungin əşətn, xorłd dund
Uulıgsan biçə medyl.

Xol hazrin jovaçd
Xotinъ ərələn xuvac,
Zadin kyçn ikdv giz
Zaluhin setklən vər!

Zaluhin ykl keer bişij
Nekdən ulm olduliç!
Zajan şaltan əər bişij,
Nerihən xold xarhiç!

Hasn kəltə Halzn mini
Hanzh dərəhən əgiç
Hancar jovx nasndm,
Hazrtm min kyrgiç!

Zadin ajul dogşn dund
Mənkin hanc bişijç!
Zaluhin ulan əmnlə negn,
Mərn inbg menlç!

Zerglsn zalusin nyryt
Duuhan duulad təgskij!
Zajahad əgsn nasndan
Zalu setklər jovcxaj!“.

Altma teegig nydərn
Adhz xuran xələv,
Todlad jum sançkad
Tolhahan əkəlhəd vəəv.

Altman sanand odak
Aduçin ykl orv,
Xəəkrəd yksn dunъ
Xəry çıkdirnъ songsgdv.

Eznə daallısn kədilmiş
En jovx vəədl,
Endrk aduçi ı ykl, cuhar
Ergn daxz tyrçylv.

Əvtkyr sanan kyçlz
Ərçinъ tuulbz devsv,
Ənr uisin setklər, jovx
Ənçin əmsig sanv.

Təryn əşən ugahas
Təvləd xadgnъ jumbi?
Toşurxsn zyrknə şaxag
Tyygər harhdgm jumbi?

Kœerk nanla ədl
Kœvyn əmtə bolx,
Kyləz nasinъ ersn
Kœgşn eeznъ wæex.

Jahad əksim terv“
Jahlalz tolhahan cokv,
Ergylz xery uxaln
Enyñə uçrinъ sanv;

Xojr ezn zərz,
Xojra bidn ilgəsn
Ezn ulsin sanahar
End bidn xarhsn.

Sanzin uuerta dogşn
Sana kycəxər mordsn,
En jovx bii
Ergəd jovad jovnalm.

Oda tiklə terçnъ
Orlma eznəsn əəsn,
Yksn əmn ugahar
Yrgn kœoldsn bolx.

En xamgig tylkdg
Eznə omg wæez,
Tenyndnъ xoosar avlgdx
Tennekə bidn sənz“.

Xulxaç haşun sanandan
Xojr nydən arçv,
Məndr bolsn nylymsn
Mərnə deldnə dusv.

Sanahinə medl ugahar
Salu nylymsinə yzz,
Ert ter cagtnə
Enyg surx biləv:

Zalu juund uuləvt
Zajadar jungad ırnpədvət,
Hangta teegin vəədlig
Haşun duundan yzvt?

Alъ zunharin teegig
Altma sanz ujdvt?
Andhar əgç harad
Adu kəəsndən hundvt?

Xalımgın xarlıhu teegin
Xarahinə oda yzvt?
Xatı cagin birməs
Xarsg ugahinə medvt?

(Ter cagin agçməd
Teegin neg kədəd,
Xalımgın xar yrn
Xəəlsinə vii yzləv.

Kēsn xamg kədlimşən
Kerg ugahinъ medsn,
Kymni zovlı uhasn
Kyrç nylymsn bilə.

Məndrin dusal bolsar
Mərnə deldnъ naldla,
Cəəhəd gilvksn vəədlinъ
Cagin undm' gilə.

Xagsuhar hoozsn nylymsn
Xatuşg bolz medndləl,
Jirin nylymsnə uçrinъ
Jilhz sursn ugav.

Nylymsnə josn uçrinъ
Nərər mərdsn, ugav,
Jirin olna bədlinъ
Jilhz yzdg biləv.

Tikd harsn nylymsnd
Ter cag xandg,
Tezəl bolmar asxrz
Teegin kərs norhdg

Xar nydnəs hoozz
Xalxd irz naalddg
Xar məndr dusalar
Xaral təvz gilvkdg.

Ter cagt вәесн
Teegin өкім „ezdyd“,
Busln nylımsnә gyndпъ
Bulxad өөмсн bolx.

Uçrdg xar nylımsәr
Und kehәd zooglsn,
Genәrtә nylımsnә xornd
Gesпъ, tednә cadarsn!)

* * *

Xuzrin deed kөvәd
Xulxaç tata d viuv,
Mөrnә emәlinь avad
Xong kez amrv.

Mөrd baglrz zogsad
Muursn kemzәпь medgdv,
Xaja tolhasan өkәlhәd
Xuzrin jalms taslv.

Emәlәs suldsn xar
Evşәz salьk xavlad.

Kөlvrәd als tusad
Kөlsәn xagsaxar sedv.

Toxman delgz zәmlәd
Tolhanь ysәn jasad,
Ezgo hazrin avt
En xulxaç suuv.

Xavtxan uudlad hanzdan
Xamtxasn təmk yyləd,
Ket cəkəd unhdahad
Keimli tatađ vəəv.

Elvg teegin yzmizig
Ergylz nydərn xarvad,
Evre cogcan muursnd
Emələn toxaldz derləd,
Hazrin kərs şirtəd
Haşuta boldgar şuukrad,
Xərin zalu hudiz
Xəəlhhy vəədl harv.

Ter xoornad adun
Amrahan avsn vəəltə,
Asxin seryn ahart
Amrz idşləd vəəcxəv.

Urtk kevtən Altma
Uxanъ kemtg vəəltə,
Untrsn xələc nydny
Uulxdan şaxsn dyrtə.

Sangnahan xooran iləd
Sanl sanad tyyrçəd,
Salık xavlz, xulxaç
Satulgadə vəəv.

(Көөркүхин ии сеездің
Көндінгін ұхан орсімб?
Көөсн ағым сағтан
Күңгір зовлұ ызысімб?

Jungad mana Altma
Hundsn вәділтә вәәнә?
Juundің xulxaç kүүнә
Setkl zovz вәәхімб?

Altn тиіз көндәхәд
Axnr тадын келіт?
Uulыsn олн нылымснә
Uçrinь nанд songsxit?

Кезәңк олн нылымсиг
Ken toolz jovla,
Keer көдәхін авт
Kedy кын зовла?

Uulыsn нылымснә kemzәg
Utxurar кын tollу?
Urd cагін hundlin
Uçrinь кын surlu?

Xulxaç кын jирін
Хотпа мәл көөдг,
Bolv, ken
Setklin тұңһrcg' иудлз
Sergәz ұхахінъ xәләлә?

Teegin haşun duund
Ter bəədl xələgdlə,
Əədldg arh uga
Ərç dotrus şaxgdla)
Eməlin kəvəg derləd
Zovlınğin haşund soqtad,
En Altma sarsahad
Duxucn untad odv.

Salıkn ilz taalad
Sərvkz əlvələd duulna,
Sarul çirəhinə cəəlhəd
Sarin gerl tusna.

Emng teegin ezzod
En zalu surklad,
Zovlı xamgan martad
Zyydən yzz untz.

Xar mərn tydyxn
Xuzrin jalmań biçrig,
Xazz ers zəzləd
Xarahan əgəd idv.

Adun jovxş,
Arhul doran sarsana,
Asxni bəədlin avt
Amrahan lavlz avcxav.

Altma—tenkə jalyc
Adun teegin zurg.
Xalımg teeg zug
Xarnhu səədnə elvg.

Səəhin tagçg dyyrən
Sən ərgsn kyyknşg
Holşg nərn bədlər
Hoodad unərtz manlıxana.

Sarsaz delsn adun.
Sanamr kevtx xulxaç,
Temdgtə xuzrin kev
Teegin səəhin bəədlig,

Altmag zarasn Sanz
Aduhan kəəlgsn Orlman,
Əəz kəəldsn aduçnrin
Əəmgyd bisin bəədlinə,

Kədəhin emng kiisnd
Kəgşn eezən duudad,
Kəndlə sumnd ykz
Kəlvred odsn aduç,

Nydər yzəd temdglz
Nylymsn harsińə sanad
Cagin bəədl xamginə
Caasn deer buulhad,

En poem ugahar
Ert ter cagtn̄
Zys zyrkin̄ biulh̄z
Zurgin̄ coksn̄ bolxñy;
Zurgin̄ yzəd duulbz
Şaluhan saz xv giləç,
Zovlningin̄ sanad uulbz
Şanahan tyşx biləç.
Uurlz nudrman atxad
Uçrin̄ surxar zytkkç!
Uuləd nylymsən̄ arçz
Ujn̄ tərz genxç!
Umşaç yr mini
Ujn̄ nastə bolxñy,
Uulbsn̄ nylymsnə eznəsn̄y
Uçrin̄ xəəz suriç!
Ənçn nylymsnə ezdyd—
Ənr mana yrmyd,
Oln̄ ter zovlningig
Odaçn̄ martad uga!..
Elvg kəndə teeg
En̄ mana gerçlm,
Nyylin xamg jovidlig
Nydarın̄ en̄ yzləlm.

Үнүнә өргн аһиңь
Үзәд һарарн вәрләм,
Үзсн әмд віјпь
Үкәд уга вәнәлм.

Tiklә adg jatxdan
Teegəs xәәkrәd surtn,
Ter cagin jovdlig
Tuuzln kelz өк).

Xar dyn cag,—
Xatrad jovxd seryn,
Aduhan gerәdәn тuusn
Altman setkl tarhn.

Adun tuuvrtan dasad
Ard, ardasn cuvv,
Altma kyclәn taasad
Amr cogcta bolv.

Zug hancxn kir
Zovln bolz sanv,
Tovçlad avsn үхапь.
Tolhahasnъ es harv.

Aduçin ezgo ykld
Alı setkl byrdv,
Avlad caginъ ezlәd
Andhar bolad jovb.

Urd zarsn Sanzur
Uurnъ kyrəd kyldv,
Avgin sanz harsnъ
Altmad adg bolv.

* * *

En azrh aduhan
Erktn əəmgəs kəəhəd,
Endr ədrtəhinъ toolxd
Egç hurv xonv.
Xonudar yly jovz
Xotxr, ulad dərvv,
Artk mərən billz
„Avzar“ dəvryləd tuuv.
Endr ədr oda
En adutahan byrndnъ,
Erktnə əəmg xocraz
Evre hazrarn orv.
Xalun həngin avt
Xatrz amrarnъ jovad,
„Xagin surulin“ adrgud
Xarlz yzgdəd bəəv.
Adrgud sarin bəərgər
Adun delsəd yrvcxəv,
Agtin tak azrhs
Amrl xəəz tyrgcxəv.

Er cogcınъ ýklnъ
Ezgo teegin kəndəd,
Eznə aduçin nasnъ
Eməlin xatu kəvckt.

Xarhad hazrt irxlərn
Xalımgın tuuzas songsen,
„Xagin surulin“ bilgig
Xadaz oda sanv.

„Xagin surulin“ bəərg
Xalımgın neg tuuzd,
Onc zəəhən avç
Orad odsn sənz.

Orsin medlə xan
Omgta Prancla nooldand,
Onçxini Zirhl kəərk
Orulsn tuuz bəəz

En tuuz delgrəd
Egl xarçudin amnur,
Eckəs kəvyn kyrllnъ
Endr kyratl jovsn.

Altma tyyg songsn -
Aln byrdz sansn,
Onçxin Zirhl zalud
Oda kyratl xansn:

„Ezn cahan xaani zerg
Cecrz eldv,
„Elvg“ teegin ənr nojd
Cergən beldv.

Maxç orna ors səəçyd
Magtalar avlv,
Mana zajan, aldr zergs
Manhs mud tavlv.

Teegin haşuta, xar yr dyd
Dəəvlz syrdv,
Temən kəlgtə, cerg byrdz
Dəənd mordv,

Orsin xaana magtal avç
Nojdud kəərv,
Otgin xol hazr temcz
Xarçud təərv.

En jovdl kezənə bolad
Ik tuuzd biçgdlə,
Enrsn xarçud tynd jovad
Igz duundan orulla:

„Səm xamrta prancla
Sərgldn bəəz çavçıldlav,
Çavçıldn giz çavçıldsn ugav
Əmnənəy arhd çavçıldlav.

Tərgər cahan nurig
Təgəln bəəz çavçıldlav,
Çavçıldn giz çavıdsn ugav
Əmnənə arhd çavçıldlav.

Zes nogtńə şargnal
Zeerd mini holhalna,
Zergləd irsn dəəsnlə
Zevtəxn yıldərn çavçıldlav“

Ik-Cooxrin ənr nutgas
Onc cerg byrdz,
Inbərlin medld kyrç əgtl
Onçxin zirhl tolhalz.

Zirn zun cergən
Zirhl tolhalad mordz,
Ajul dəəni zalbd
Asxan es medz.

Ter cagin jovlld
Teegin temən cerg,
„Xagin surulin“ bəərgt
Xong kehəd amrç.

„Uttin“ deed ard,
Ulata bəərgin avt,
Xarvxs-Coxrin hazırl
„Xagin surul“ bəədg.

Ter cagt enynd.
Temən cerg zogsz,
Temən kəlgən amraz
Teegin bəərg byrkz.

Dəəni elvg kişginb
lavlz medsn,
Dəkn xaani xəərnd
kyrxər sedsn,
Neg cən nojn zəəsn
cergig daxz
(Nerən harxk eldv kycl
Ednd axz!)

Daaxs nojdin jovdl
Tavar ginə,
Davudas avx xəərn
Kyçr ginə
Temən cergin ard
Taçanks cuvz,
Teegin ənr nojdudtn
Tikt jovz.

Mancin kec alvtdan
Nojn tengr,
Mangna tingr jovsar
Cókçny enkr,

Okn tengrin asxn zyyd

Olz tərsn,

Otg ezlsn, ugta nojn,
bolz harsn,

Udn modna syydrt
kyn bolsn,

Uul şovuna setklər
Eckən olsn,

Atn temənə bəknd
Teegdz jovsn,

Ah Zimbin gesnd
Teigdz ırsn,

Cecn—Zimbin yrn
Badm—Təəşn

Cerg dund bas
jovsn bəəz

„Xagin surulin“ bəərgt
şuugad buucxaz,

Xəəstə xot boltl
Cuharn suucxaz,

Kəgşn zəəsiñ Zamb zerg
Nərn kyyndə olv,

Kəvyd nojd, zəəsn dotr
Nəərtə marhan bolv.

Badm—Tæəşn nojn
uxan cogcar marhv,
Baaxn nojdt cuxldz
Uurlz şor harhv:

„Cecn uxan yndşər
Berk mangnata
Cerg tolhaln dyyvrdz
Dəənd orx sanata
Nojn zergs cuharn
Uxatav ginət,
Nomin yndş olsn
sən bolnat.

Şazn yndstə səəfiən
Nand yzyltn,
Şatr delgz naadad
Şor harhij:
Tadna uxan selvg gigç
Tigəd medgdx,
Taşx çıcx bolz
Marha kej.

Şatr şyygdsn nojn
Dəəç biş,
Şoras zulsn nojn
lçr uga,

Nojdud şatr naadij
Nezədər bostn!
Naar vərldtn xələj,
Nanla testn!"

Udmıt-Badm tigz
Ygən təgskv,
Uurta nojdin çirəd
Əərinə xatxv.
Hanc, hancar şatrus
Əərdz suucxav,
Haca xəəz nezədər
Badmla nadcxav.

Şyryň naadna syylər
Şyygdəd, şyygdəd boscxav,
Tanhsg nojdin zergəs
Taşulz çiçylz harcxav.

„Xagin surulin“ xotxrt
Xalun marhan bollal,
Xavsrz şatrin kəvydər
Xadig mərər madllal.

Oln nojd zəəsngyd
Onc Badimd şyygdlə,
Otgin xarçud dotras
Onçxin Zirhl naadla

Onçxa—Erktn əəmgt
Olz bylən tərsn,
Oln zovlngin kirig
Otjud ergəd şingəsn,

Xold nerən harhulz
Xorn kelərn tuursn,
Cahan jasta ulsmudt
Cugtadnъ durgo bolsn,

Noşuhar byrldsn kelnъ
Nojn zəsngydt kyrdg,
Şəvg bolad çikər
Şyvtr xorar xadg

Ik—Cooxr nojna
Erkn səəvn jovsn,
Onçxin Zirhl kəərktn
Oda xalurxad bosv.

Hanc nojn kəərəd
Hatlz zəvən avad,
Ugan durdz xəəkrəd
Uurinъ kyrgəd vəəv.

Enynə omginъ darz
Erk şilinъ nomhrulxar,
Onçxin Zirhl oərdz
Odakd irz baralxv:

„Tani ung sənl
Şazn nomin jozurta,
Tana xəərn vəəxlə
Şatr naadxar sedləv“

„Xələ en Xarig
Xəvrhin zalu taçaxıń,.
Xərnə gigiç! Ne suu!
Xalxan beld taşij“.

„Xalx taşxasın urd
Xaag madlxan oltn,
Bersnə kəl kyçlylz
Bijən madlz yztn“
(Berk ygdnə eəz
Bersər Bad-n jovb,
Byyrən olad naaç
Baş madlz şyyv).

„Nee şygdvçi?!. Zogsza,
Naar xalxan bərzə,
Nojnla şatr naadxas
Noxan kiçg bolnovç!“

„Naadx xərən ert
Nand xəərlsn bolxla,
Nərn kelnə ygig
Nojn dəkn xərltn“.
„Kel“

„Taşlına hurvn zylig
Tand cəəlxk sanatav,
Hurvn zyyl kelçəd
Taşx arhan xəətn“

„Taşlına xalxar oldx
Terçən jııın zyylvi?
Tiim bolxla, nand
Tenygən kyrgəd kellçn“.

„Savr kehəd, tos taşdg,
Saalin şimd kək tadg,
Sanan iktə kyy taşdg,
Sanan iktə tanig
Bii taşx zəvtə“ (taşv)

„Eldv ygtə kəvymçi,
Enyiçn ken surhv?..
Çii taşsn bolxla,
Çiçx mini selgən“.

„Nojn zerg arhuldtı,
Nomım caran songstı,
Çiçlhnə hurvn zyyl olad
Çiçx tana zəv:

Şor kez max çiçdg,
Şogz kez zahs çiçdg,
Şor harhsn kyy çiçdg,
Şor harhsn tanig
Bii çiçx zəvtə“ (çiçv).

„Bodrxg vəədlə kəvymçi,
Bolşgo yg keldimç,
Naadnъ ygin nəryhər
Nama şyyxər seddmç“.

„Nojn zerg arhuldtı,
Nama dəkn songstı,
Bolşgon hurvn zyyl
Bas çig vəədm:

Dolgalıbz gyysnd usnd
Coorg harhz bolşgo,
Dogşın yylin əmnəs
Cogcar zytkz bolşgo.

Zajan iktəv giz
Zyrk avlz bolşgo,
Zəvnъ hatlsn kyynə
Setkl diilz bolşgo“.

„Kecy keltə kəvymçi,
Kelmirç bolx səəvnıç!
Ygən tatxla olztal,
Ylən medxlə sənl!

„Zəvən kyrgx keln
Zəvəs avn harnal“
Kecyhin hurvn zyyltн
Keedən bas vənəl:

„Yyringig, yyrmər booz
Batlxд kecy,
Ukrin əvrt zarmig
Togtaxd kecy,
Yg medşgo tand
Kelz medylxd kecy“.

„Sul təvz kelsnçpъ
Surhad orkx biləv,
Hatlıdg keliçpъ kerçəd
Hariçpъ xuhlad orkxv.

Kəldçpъ cev dyyzləd
Kiitn sivryr ilgəxəs,
Nand jumn ugal, zug
Nasnçpъ baaxn sənzl“

„Nasni bahar bolşgol
Nand zəv uçrnal,
Baaxna hurvn zyyltн
Bas çign vənəl:

„Eeznır dundan bəəx
Erk kəvyn—baaxn,
Elvg teegin ərçd
Eelə şovun—baaxn,
Ev uga bolxla
Zyrknə kyçn—baaxn“.

„Nojd zəəsngin çirəd
Çamla ygçxər bəəxşv,
Noxan kiçgin xucanas
Çii dor noxaç!

Dogşn nojna zərlg
Dombrin bern met,
Dorin hurvn zyyl
Dəkəd çign oldx:

Xotan xərylsn noxahas
Xarñhu nojn dor,
Xol hazrin əşətnəs
Xovdg nojn dor,
Şyryn xudgin usnas
Şyygdsn nojn dor“.

Ik kezənə cagt
Inyrlın cergtə joyz.
Itkl nojna zergig
Igz şyysn boldg.

Omgta nojntn ulaz
Onçxin Zirhld şyygdlə,
Ynn cagcin omgasn
Ygt şaxgdad kəəgdlə.

Zirhlin en ygig sanz
Zigtə uxandnə ərvv,
Omgin əmnəs zərdg
Onc zərginə sanv.

Altma sanz tyyrçnə:
„A bi jamaran,
Adu kəəxin tələd
Adg kymnd zargdad,
Teegin kəndə bulngar
Tend end bultad,
Sanz ezn omgin
Sana kycəxər zytkəd,
Eməlin xatu xavcsd
Er cokcan çiləhəd,
Ezgon erlg kevtəhər
Ergz jovsm en
Kyyñə aduna tələd,
Kyyñə setkl tevçxər,
Ulan zaluhin əmig
Uurlz alsm ter.

Nojdud, zəsngin avt
Noxan kiçg biv,
Onçxin Zirhlər bolxla
Ot'gin andn sənəzv.

Altma enyg sanz
Arahan zuuz taçknna,
Arħ ugahan medz
Adrx uxata jovna.

Kesn, kycəsn kədilmən
Kerg ugahinъ medz,
Ərçinъ şaxgdad yytrz
Əedlylz donhdn xəəkrv.

Ter haşudsı dünъ
Teegin dyyrə atxv,
Telz tarad uuľz
Tengrin ahar catxv.

*
* *

Oln zil davčkad
Oda mana cagt,
Samin neg jovdlig
Sanz uxaład suuxnъ:
Zurg met kevərn
Əngən ilər yzyləd,
Zovlningin xorn duun
Ərç dyyrsn bolad,

Aduna cuvsn mər,
Adrg şarin bəərgtəhən,
Altman xəəkrsn duund
Əəz çicrəd odsən.

Haşun duund kəvz
Halzu ajsar dyyrdg,
Haşun nylımsın tevçz
Hazrin kərsn yyrdg.

Xar nylmsn asxrad
Xovdg setklig uslla,
Xəry niktar askrad
Xorn bolz buslla.

Ənr teegm dyngəz
Ərgn cogc harna,
Əvdsn, uulbsn zovlñgig
Ərç dotran darna.

Əmtə—Çont 1934 zil.

Redaktor—Kolən Sanz.

Korrektor-texredaktor—Nydlçin Cern.

Сдано в производство 11/III—35 г. Подписано к печати 26/III—1935
Обллит № 76. Изд. КазМГПЗ^а. Заказ № 410. Формат 62×94¹
Виеч. л. 48000 зн. Тираж 5000 экз. г. Энисса, тип. № 1 КазМГПЗ

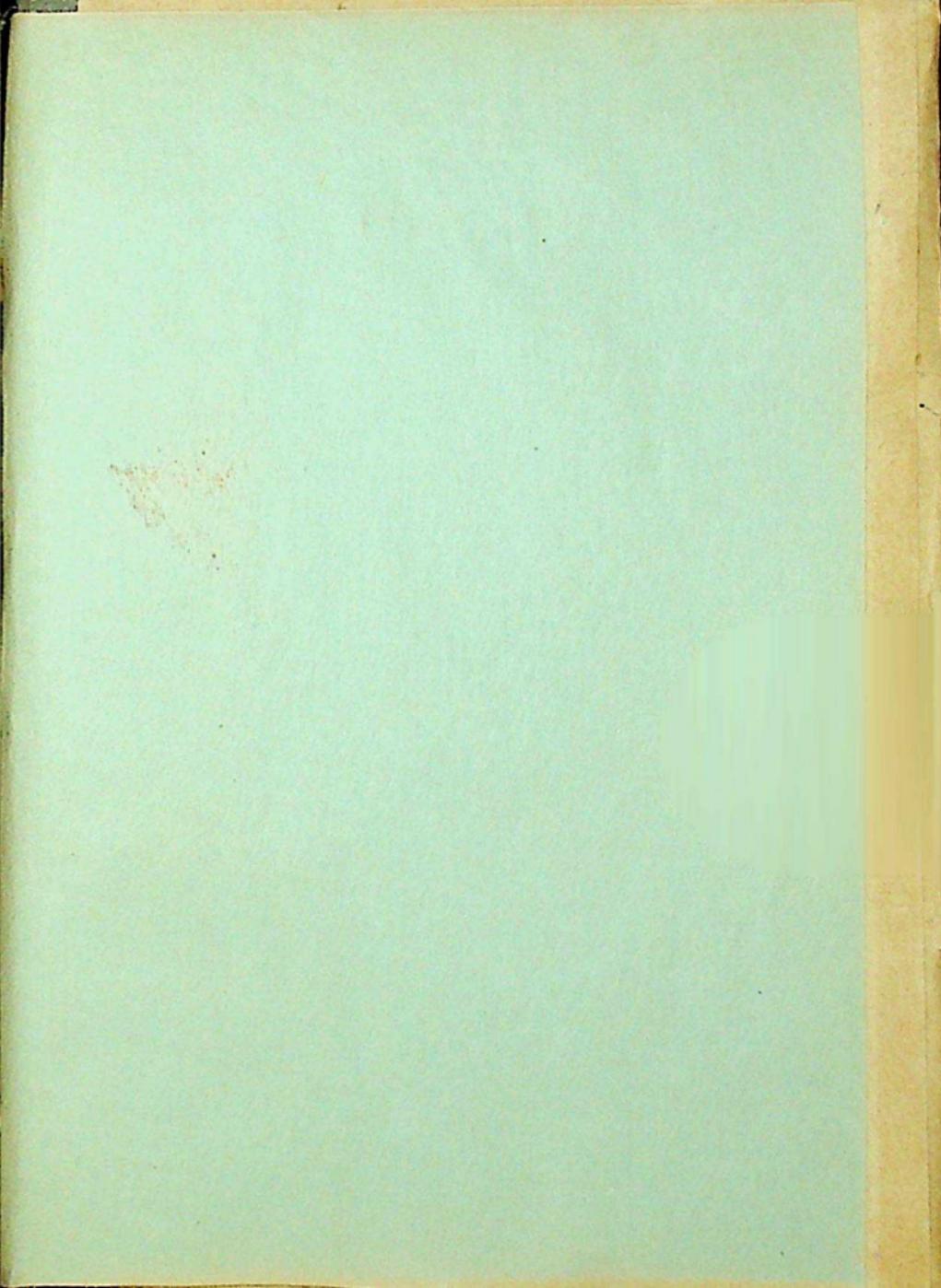

600
Упль 1 ars. 10 denşg 46164

23 окт 1935

10.10.12

10/03 (2003)

